

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูใน คณะกรรมการสถานศึกษาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2.1 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่าสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่พบว่า ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้แทนครูใน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา พบว่าขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างจาก โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 หลักนิติธรรม

3.1.1 การปฏิบัติงานในสถานศึกษาควรยึดและปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับของราชการ

3.1.2 การกำหนดภารกิจและหน้าที่แต่ละตำแหน่งให้มีความชัดเจน

3.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับพระราชบัญญัติ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้บุคลากรตระหนักและได้รับความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3.1.4 ผู้บริหารควรใช้กฎระเบียบด้วยความเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติศึกษาธิการเพื่อให้บุคลากรตระหนักและได้รับความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรที่มีหน้าที่งาน ได้มีโอกาส อบรมประชุม

งานที่ตนเองปฏิบัติเพื่อให้มีความถูกต้องตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

3.1.6 การมอบหมายงานตามสายงานที่รับผิดชอบจะต้องมีคำสั่งสายงานให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรบุคลากรทุกคนรับทราบ

3.1.7 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ข้าราชการครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา

3.1.8 การบริหารงานหลักนิติธรรมนั้นควรคู่กับหลักคุณธรรมตลอดเวลา

3.2 หลักคุณธรรม

3.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในความถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา

3.2.2 ควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจนเป็นธรรมแก่โรงเรียนเพื่อถือปฏิบัติ

3.2.3 ควรส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษายึดคุณธรรม จรรยาบรรณในการปฏิบัติ

3.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารด้วยความเสมอภาค เป็นกลางและยุติธรรมกับทุกคนซึ่งทำให้ลดความขัดแย้งภายในสถานศึกษาได้

3.2.5 ให้ความรัก ความปรารถนาดีแก่ทุกคนด้วยความเสมอภาค ไม่ลำเอียง ให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรตาม โอกาสและความเหมาะสมอย่างเท่าเทียมกันกรณีมีปัญหาในหน้าที่

การทำงานและปัญหาส่วนตัว ยินดีให้กำลังใจแก่บุคลากรทุกคนเมื่อประสบความสำเร็จในชีวิต หรือในหน้าที่การงาน ตามความเหมาะสม

3.2.6 พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงานเป็นอย่างมาก การที่ผู้บริหารเป็นผู้มีคุณธรรม จะก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความพึงพอใจและยินดีที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ

3.2.7 การแสดงความคิดเห็นให้ใช้เสียงส่วนมาก วางตัวเป็นกลาง ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

3.3 หลักความโปร่งใส

3.3.1 ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและจัดระบบการตรวจสอบภายในสถานศึกษาให้ชัดเจนและทุกฝ่ายตรวจสอบได้

3.3.2 มีการกระตุ้น ส่งเสริมให้บุคลากรมีความโปร่งใสในการทำงานมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้มีบุคคลภายนอกเข้ามาประเมินภายในสถานศึกษา

3.3.3 การดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณควรแจ้งให้บุคลากรทราบทุกครั้ง

3.3.4 การดำเนินงานด้านงบประมาณควรมีการจัดทำให้อุบัติตามระเบียบ

3.3.5 ให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน การตรวจสอบ เพื่อความโปร่งใสการทำงานทุกอย่างควรมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นสำคัญที่สำคัญต้องยึดระเบียบด้วย

3.4 หลักการมีส่วนร่วม

3.4.1 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้

3.4.2 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา และมีการกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบายควรเกิดจากบุคลากรที่เป็นคนปฏิบัติงานไม่ใช่เกิดจากหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้บริหาร

3.4.3 ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

3.4.4 ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมการบริหารงาน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเพื่อจะเป็นการพัฒนาทีมงาน และยังสามารถช่วยแบ่งเบาภาระการบริหารงานของผู้บริหารได้

3.4.5 การทำงานทุกอย่างต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติมีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การวางแผน การปฏิบัติแล้วงานจะสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

3.4.6 บุคลากรในสถานศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ปราศจากคำว่า อคติ ลดการวิพากษ์วิจารณ์ปฏิบัติ ตามหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้นอันมาจากจิตสำนึกแห่งตน โดยแท้จริง

3.5 หลักความรับผิดชอบ

3.5.1 ควรมีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

3.5.2 บุคลากรในสถานศึกษาควรตระหนักในการปฏิบัติงานหน้าที่ความรับผิดชอบ

3.5.3 มีการกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

3.5.4 เมื่อทุกฝ่ายร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ งานที่รับผิดชอบ และการมอบหมายงานตาม โครงสร้างภาระหน้าที่ ให้ชัดเจนต้องกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากร ทุกคนตามความสามารถ มีผู้รับผิดชอบแต่ละงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3.5.5 บุคลากรในสถานศึกษาควรตระหนักและมีจิตสำนึกต่อการปฏิบัติตามหน้าที่ ตามความรับผิดชอบ ดังนั้น ความรับผิดชอบถือเป็นหัวใจของคน ถ้ามีความรับผิดชอบตามหน้าที่ทุกอย่างก็จะสำเร็จ

3.3.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามนิเทศงานของครูและมีการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องจะช่วยการทำงานของครูบรรลุผลสำเร็จมากขึ้น

3.6 หลักความคุ้มค่า

3.6.1 ควรมีการควบคุม กำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์

3.6.2 การมอบหมายงานต้องให้เหมาะสมตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3.6.3 มีการกำหนดมาตรการ การใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน

3.6.4 ควรมีการประเมินการใช้ทรัพยากร

3.6.5 มีการกำหนดมาตรฐานการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจน ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมืออย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ เช่น ลดการทิ้ง และมีการนำกลับมาใช้ใหม่มีการใช้ทรัพยากร คน เงิน เวลา การบริหารจัดการ การบริหารงาน 4 M อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.6.6 มีการประเมินสื่อที่บุคลากรผลิตขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียนและงบประมาณซึ่งบางรายวิชาใช้งบประมาณมากแต่นักเรียนได้รับน้อยมากการบริหารจะต้องเลือกกระทำในสิ่งที่เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

3.6.7 บุคลากรควรตระหนักถึงความเป็นครูมืออาชีพ เรียนรู้สื่อ เทคโนโลยี ประกอบการจัดการเรียนรู้ และการบริหารงานจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการปฏิบัติกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติ ให้คุ้มค่ากับเวลา

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 21 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 21 โดยรวม อยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรินทร์ ส่งแสง (2549 : 51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 2 ตามตัวแปรอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนนชัย รัตนไทรแก้ว (2549 : 181) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงาน โรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งอยู่ในแต่ละหลักของธรรมาภิบาล พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมเมษฐ์ คำผาบ (2550 : 72) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมพบว่ามีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2550 : 118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ บัวจิต (2550 : 148) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากและ สอดคล้องกับผลการวิจัยของทวี คำเรืองศรี (2551 : 104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การปฏิบัติตาม

หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความเห็นผู้ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 4 กลุ่ม แล้วพบว่า มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาเป็นดังนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาและส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเพื่อให้การบริหารการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 9) กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการและเป็นไปตามหลักการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีนโยบายการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล มีการกระจายอำนาจและสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในสังกัด เพื่อสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาและบุคลากรในสังกัดปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำสารสนเทศเพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากร ได้เกิดความรู้และเข้าใจ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาเอง และเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้สถานศึกษาในสังกัดจัดวางระบบควบคุมภายใน มีการพัฒนาระบบและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้สถานศึกษาในสังกัด จัดทำตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการและมีการประเมินผลรายงานอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมปฏิบัติธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารได้ทบทวนและเรียนรู้ธรรมสำหรับผู้บริหารอย่างต่อเนื่องและ ส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลัก “คุณธรรมนำความรู้” โดยจัดอบรมผู้บริหารสถาน

ศึกษา เพื่อนำความรู้อู่การปฏิบัติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. 2553 : 5)

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สถานภาพและ ตามขนาดสถานศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลิม เทียงสงค์ (2549 : 82) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสพการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยข้าราชการครูที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรม การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 น้อยกว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติงานเกิน 10 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนินัฐศักดิ์สิงห์หลกะ (2549 : 67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี กับวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย แสงทอง (2551 : 97) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและ

ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้หลัก
 ธรรมชาติบำบัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาดังนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำหลักธรรมชาติมา
 บูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน เพื่อให้
 การบริหารการศึกษาสอดคล้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร
 กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่มีเจตนารมณ์ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วน
 ราชการถือปฏิบัติ ตามระเบียบดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 30) ผู้บริหารสถานศึกษาจึง
 เป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการบริหารการศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาหน่วยงานและเป็นผู้นำ
 นโยบายการจัดการศึกษาไปปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 53) ดังนั้น
 จึงควรมีคุณลักษณะของผู้ที่จะนำพาองค์กรสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สมชาย เทพแสง .
 2544 : 24) หากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักธรรมชาติในการบริหารก็เชื่อได้ว่าจะทำให้
 คุณภาพการศึกษามีการพัฒนาในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น (ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และ
 พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู. 2545 : 77)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติบำบัด ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ โรงเรียนขนาด
 ใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พุดมี
 (2551 : 127) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็น
 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ทินกร อัครศรีชัยโรจน์
 (2551 : 119) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมชาติในสถานศึกษา สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี เขต 5 พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็น
 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ อาสนาทิพย์
 (2550 : 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักธรรมชาติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กลุ่มโรงเรียนดงมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของ
 ผู้บริหารและครูผู้สอน ตามขนาด โรงเรียน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี
 ขนาดแตกต่างกันนั้นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักธรรมชาติมาประยุกต์

ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้มากน้อยแตกต่างกันเพราะสถานศึกษามีจำนวนบุคลากร วัสดุ - อุปกรณ์ งบประมาณที่แตกต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนบุคลากร ในการปฏิบัติงานจำนวนมากกว่า หลักการทำงานต่าง ๆ มีการทำงานอย่างเป็นระบบ การจัดการที่มีแบบแผน มีงานที่รับผิดชอบชัดเจน และมากกว่า อีกทั้งในด้านของงบประมาณ มีมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ จึงทำให้การทำงานเกิดการคล่องตัวมาก ดังนั้นจึงต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษามาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

ผลจากการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ สำหรับการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 หลักนิติธรรม การปฏิบัติงานในสถานศึกษาควรยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของราชการ กำหนดภารกิจและหน้าที่แต่ละตำแหน่งให้มีความชัดเจนและควรจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติ, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้บุคลากรตระหนักและได้รับความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.2 หลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน เป็นธรรมแก่โรงเรียนเพื่อถือปฏิบัติ และส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษายึดคุณธรรม จรรยาบรรณ ในการปฏิบัติตน

1.3 หลักความโปร่งใส ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและจัดระบบการตรวจสอบภายในสถานศึกษาให้ชัดเจนและทุกฝ่ายตรวจสอบได้ มีการกระตุ้น ส่งเสริมให้บุคลากรมีความโปร่งใสในการทำงานมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน และการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณ ควรแจ้งให้บุคลากรทราบทุกครั้ง

1.4 หลักการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ เปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

1.5 หลักความรับผิดชอบ ควรมีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ควรตระหนักในการปฏิบัติงานหน้าที่ความรับผิดชอบ

มีการกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

1.6 หลักความคุ้มค่า ควรมีการควบคุม กำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ มีการมอบหมายให้เหมาะสมตามความสามารถของแต่ละบุคคล และ มีการกำหนดมาตรการ การใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเรื่องที่สมควรดำเนินการวิจัยต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 ควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY